

TEPIS
POLSKIE TOWARZYSTWO
TŁUMACZY PRZYSIĘGŁYCH
I SPECJALISTYCZNYCH

tel. (+48) 514 434 476
e-mail: tepis@tepis.org.pl / biuro@tepis.org.pl
www.tepis.org.pl

Warszawa, 28 listopada 2024 r.

Sz.P. Minister Sprawiedliwości
Prof. Adam Bodnar

Szanowny Panie Ministrze,

w odniesieniu do przedstawionych rozwiązań planowanych w ramach projektu UD153 proponujemy wziąć pod uwagę, przy redakcji nowego brzmienia Kodeksu karnego i Kodeksu postępowania karnego, sugerowane niżej przepisy, które mogą tworzyć odrębny rozdział, przygotowane przez Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS pod przewodnictwem dr Marty Czyżewskiej.

Obecnie w omawianym Kodeksie postępowania karnego brak jest zaleceń, w jaki sposób sąd powinien przygotować się do rozprawy z udziałem osoby niewładającej językiem polskim, zaś tłumacz mieć bezpośredni wpływ na to, by postępowanie karne nie było obciążone wadą nieważności z powodu pozbawienia jej prawa do brony. Proponowane przepisy pozwolą sędziom i prokuratorom poznać podstawowe zasady tłumaczenia sądowego, a tłumaczom – przysługujące im prawa i ciężące na nich obowiązki.

Należy zauważyć, że polski Kodeks postępowania karnego nigdy nie zawierał zaleceń dotyczących udziału cudzoziemca i tłumacza w postępowaniu, choć zawiera on zalecenia dotyczące wielu innych czynności procesowych i sądowych. W regulacjach niektórych państw znajdują się tego rodzaju rozwiązania, mające na celu zagwarantowanie prawa do rzetelnego procesu.

Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS

00-688 Warszawa, ul. Emilii Plater 25 lok. 44
Organizacja pożytku publicznego · KRS 0000077499

konto bankowe: mbank 72 1140 2004 0000 3102 8148 3027
SWIFT: BREXPLPWMBK IBAN: PL72 1140 2004 0000 3102 8148 3027
KONTO DO WPŁAT W EUR (mbank): PL68 1140 2004 0000 3312 1421 0266

eulita[™]

SUGESTIE ZAPISÓW KODEKSOWYCH

1. Wprowadzenie zmiany w art. 112 k.k. poprzez nadanie nowego brzmienia pkt. 4, doprecyzowując określenie:

„złożenia fałszywego oświadczenia, opinii lub tłumaczenia” w drodze wykluczenia m.in. oczywistych omyłek pisarskich, nieumyślnego przejęzyczenia, nieprawidłowej wymowy.

2. Wprowadzenie zmiany w art. 233 par. 4 k.k. poprzez zmianę maksymalnego wymiaru kary „do lat 3”.

3. Wprowadzenie zmiany w art. 72 k.p.k. poprzez nadanie nowego brzmienia w par. 1, doprecyzowując określenie:

„jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim” – jako osobę taką należy traktować nie tylko osobę, która w ogóle nie zna języka polskiego, ale także tę, która nie rozumie w dostatecznym stopniu zadawanych jej pytań albo w wyniku słabej znajomości języka nie może swobodnie formułować swych myśli, bądź nie zna języka postępowania karnego.

4. Wprowadzenie zmiany w art. 72 k.p.k. poprzez dodanie następujących paragrafów w brzmieniu:

„Do udziału w postępowaniu karnym z udziałem osoby niewładającej językiem polskim powołuje się tłumacza przysięgłego, a gdy nie ma takiej możliwości – tłumacza *ad hoc*. Tłumacz *ad hoc* powinien znać zasady tłumaczenia w postępowaniu karnym, a jego tłumaczenie musi mieć jakość wystarczającą do zagwarantowania rzetelności postępowania, w szczególności poprzez zapewnienie, aby podejrzani lub oskarżeni zrozumieli zarzuty i dowody przeciwko nim oraz byli w stanie wykonywać swoje prawo do obrony. Tłumacza *ad hoc* uprzedza się o odpowiedzialności karnej za fałszywe tłumaczenie i o obowiązku zachowania poufności.”

„W stosownych przypadkach można skorzystać z takich technologii komunikacyjnych jak wideokonferencje, telefon, chyba że fizyczna obecność tłumacza ustnego w miejscu wykonywania czynności procesowej lub sądowej jest wymagana w celu zagwarantowania rzetelności postępowania.”

Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPiS

00-688 Warszawa, ul. Emilii Plater 25 lok. 44
Organizacja pożytku publicznego · KRS 0000077499

konto bankowe: mbank 72 1140 2004 0000 3102 8148 3027
SWIFT: BREXPLPWMBK IBAN: PL72 1140 2004 0000 3102 8148 3027
KONTO DO WPŁAT W EUR (mbank): PL68 1140 2004 0000 3312 1421 0266

eulita[™]

„Gdy w kraju nie ma tłumacza języka, którym włada uczestnik postępowania, tłumaczenie mogą wykonać dwaj tłumacze przy wykorzystaniu technologii komunikacyjnej.”

„Przed tłumaczeniem rozprawy sądowej lub posiedzenia sądu tłumacz ma prawo do zapoznania się z aktem oskarżenia lub wnioskiem o ukaranie. Tłumaczowi udostępnia się na jego wniosek akta sprawy w zakresie niezbędnym do przygotowania się do tłumaczenia rozprawy sądowej lub posiedzenia sądu.”

„Wypowiedzi osób niewładających językiem polskim tłumaczone są techniką konsekwentną, polegającą na tłumaczeniu po jednym zdaniu.”

„Tłumacz obowiązany jest wiernie przekazać treść tłumaczonych wypowiedzi, a w wypadku wypowiedzi osób niewładających językiem polskim – umożliwić także dokonanie oceny wypowiadającej się osoby, jej właściwości charakteru, zasad, poziomu intelektualnego i moralnego.”

„Tłumacz ma prawo zadawania pytań osobom, których wypowiedzi tłumaczy, gdy ich treść nie jest dla niego zrozumiała.”

„Tłumacz ma prawo wygłosić zwięzły komentarz do swojego tłumaczenia, gdyby mogło ono zostać niewłaściwie zrozumiane z powodu różnic w systemach prawnych, różnic kulturowych, różnic w realiach życia i innych.”

„Tłumaczowi udostępnia się na jego wniosek teksty odczytywane podczas rozprawy sądowej lub posiedzenia sądu do tłumaczenia ustnego techniką *a vista*.”

5. Wprowadzenie zmiany w art. 180 k.p.k. poprzez nadanie nowego brzmienia par. 1, doprecyzowując określenie „zwolnienia tłumacza przysięgłego z zachowania tajemnicy zawodowej”.

6. Wprowadzenie zmiany w art. 285 k.p.k. poprzez nadanie nowego brzmienia par. 1, doprecyzowując określenie „należytego usprawiedliwienia”.

Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPiS

00-688 Warszawa, ul. Emilii Plater 25 lok. 44
Organizacja pożytku publicznego · KRS 0000077499

konto bankowe: mbank 72 1140 2004 0000 3102 8148 3027
SWIFT: BREXPLPWMBK IBAN: PL72 1140 2004 0000 3102 8148 3027
KONTO DO WPŁAT W EUR (mbank): PL68 1140 2004 0000 3312 1421 0266

eulita[™]

TEPiS
POLSKIE TOWARZYSTWO
TŁUMACZY PRZYSIĘGŁYCH
I SPECJALISTYCZNYCH

tel. (+48) 514 434 476
e-mail: tepis@tepis.org.pl / biuro@tepis.org.pl
www.tepis.org.pl

7. Wprowadzenie zmiany w art. 286 k.p.k. poprzez nadanie nowego brzmienia przepisowi, doprecyzowując określenie „dostatecznie usprawiedliwi”.
8. Wprowadzenie zmiany w art. 287 k.p.k. poprzez nadanie nowego brzmienia par. 2, doprecyzowując określenie „uporczywego uchylania się od wykonania czynności tłumacza”; w trybie alternatywnym o usunięcie tego zapisu.
9. Wprowadzenie zmiany w art. 517d k.p.k. poprzez wskazanie w par. 5 formalnych przestanków odmowy wykonania zlecenia takich jak np. choroba, duża ilość pracy, względy rodzinne.

Z poważaniem

Marta Czyżewska
prezes PT TEPiS

Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPiS

00-688 Warszawa, ul. Emilii Plater 25 lok. 44
Organizacja pożytku publicznego · KRS 0000077499

konto bankowe: mbank 72 1140 2004 0000 3102 8148 3027
SWIFT: BREXPLPMBK IBAN: PL72 1140 2004 0000 3102 8148 3027
KONTO DO WPŁAT W EUR (mbank): PL68 1140 2004 0000 3312 1421 0266

eulita[™]

